

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Kormorán velký

- změna statutu ochrany a uplatňování
odchylného postupu

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65
Praha 10, 100 10

Kormorán v Evropě

kormorán velký
Phalacrocorax carbo carbo - pobřeží Atlantiku
P. carbo sinensis – Euroasie

kormorán malý
P. Pygmeus - JV Evropa

kormorán chocholatý
P. Aristotelis - pobřeží Atlantiku, subsp. *Desmarestii*
Středomoří a Č. moře

Historické zmínky

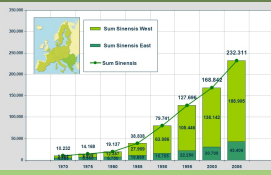
- Aristoteles (384 př. n. l. - 322 př. n. l.) - Historia Animalium
- V českých zemích: Balbín (1679 - Miscellanea historica regni Bohemiae)
- od 1938 dokladované snahy o zahníždění v ČR

Obrázek mlatky z rukopisu Friedricha II. (1194 – 1250)

Vývoj populace kormorána velkého

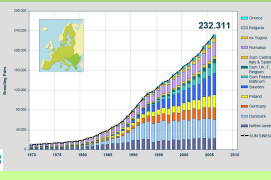

1965/70 • *Phalacrocorax carbo carbo*
• *Phalacrocorax carbo sinensis*

Příčiny expanze

- zvýšení úživnosti vnitrozemských a litorálních vod v Evropě
- legislativní ochrana
- omezení používání pesticidů
- změna podmínek (nezamrzání řek vlivem přehradních nádrží, lidských sídel)

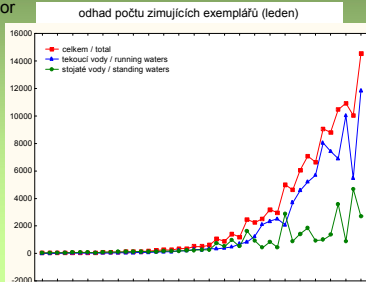
Data: EAA

Migrace kormorána velkého

ČR významná migrační cesta pro ptáky ze SZ, ale částečně i SV Evropy

- podzimní tah – říjen, listopad
- zimování – prosinec až únor
- jarní průtah – březen

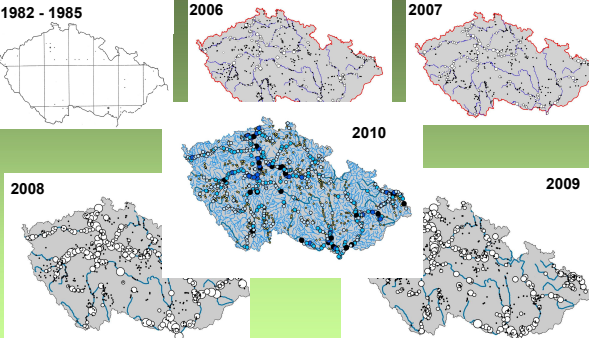
Zimující populace:
10 000 - 15 000 jedinců
+
x tisíc jedinců na tahu

odhad počtu zimujících exemplářů (leden)

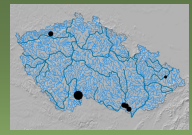
— celkem / total
— tekoucí vody / running waters
— stojaté vody / standing waters

Zimující populace v ČR

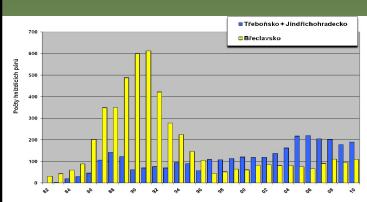

Bílé kroužky představují obsazené lokality, jejich velikost pak početnost v kategoriích 1-10 ex. 11-100 ex., 101 a více ex. Černé kroužky představují sledované, ale neobsazené lokality.

Hnízdní populace v ČR

Trvalá hnízdní populace:
1982 - jižní Morava
1983 - jižní Čechy
2010 - 350 párů v 6 hnízdních koloniích

kraj	lokalita	2008	2009	2010
Jihočeský kraj	Ženich	203	178	190
Jihomoravský kraj	Křivé jezero	85	61	40
	Mlýnský rybník	8	-	-
	Zámecký rybník	10	12	40
	Nové mlýny	7	21	29
Ústecký kraj	Odkalovací nádrž u Chomutova	15	28	29
Moravskoslezský kraj	PR Kotvice u Studénky	12	12	22
CELKEM		340	312	350

Kormorán a legislativa

Směrnice 2009/147/ES „o ptácích“

čl. 5 - zákaz usmrcování nebo odchyty ptáků, ničení hnízd, vajec - všechny druhů ptáků (kromě usmrcování lovných druhů dle Přílohy II)

čl. 9 - možnost odchýlení od zákazů, mj. z důvodu ochrany (jiných) živočichů nebo prevence závažných škod - podmínkou neexistence jiného řešení (+ zachování cílů Směrnice, tj. příznivého stavu druhu)

Ptačí oblasti pro druhy zařazené do Přílohy I - pouze *Phalacrocorax pygmeus* a *P. Aristotelis Desmarestii*

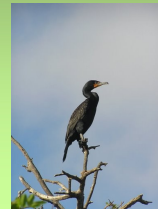
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Kormorán velký = od r. 1992 zvláště chráněný druh, kategorie „ohrožené“ (§ 48, vyhláška č. 395/1992 Sb.)
- zařazení mezi zvláště chráněné druhy reakcí na hnízdní výskyt (první trvalé hnízdění 1982)

- zákazy dle § 50, možnost povolení výjimky dle § 56
- podle § 48 odst. 4 ochrana i mrtvých jedinců a jejich částí (držení, prodej)

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

- kormorán je zvěř, kterou nelze lovit (není zařazen mezi lovné druhy přílohy II Směrnice 2009/147/ES)
- po povolení výjimky dle zák. o OPK nutné také povolení dle § 39 mysl. zák.
- možnost lovu omezena na osoby s oprávněním dle zákona o myslivosti

Kormorán a MŽP

- MŽP reflektuje změny stavu populace, resp. nárůst početnosti migrujících jedinců
- vliv kormorána na ichtyocenózy toků - součást komplexu faktorů (zhoršený stav populací ryb v důsledku chemického a teplotního ovlivnění toků, úprav toků a ztráty úkrytů, míst rozmnožování, narušení genofondu aj.)

- cca od r. 2005 snaha o vyřazení ze seznamu ZCHD - dle Směrnice 2009/147/ES „o ptácích“ dostatečná pouze tzv. obecná ochrana (čl. 5 - 9, resp. §5a, 5b ZOPK)
- souběžně návrhy jiných řešení (příprava metodiky aj.)
- jednání na úrovni EK (DG Envi) - MŽP prosazuje regulaci (zařazení mezi lovné druhy, opatření v přímořských státech); výsledkem pouze návrh „guidance“ pro postup dle čl. 9 Směrnice 2009/147/ES; 2011 vytvořena platforma [CorMan](#) (návažnost na projekty INTERCAFE)

Změna statutu ochrany - aktuální stav

III/2012 - rozhodnutí ministra ŽP o urychleném řešení = vyřazení kormorána ze seznamu ZCHD

V/2012 - návrh změny (novela vyhlášky č. 395/1992 Sb.) rozeslán do meziresortního připomínkového řízení

VIII/2012 - vypořádání připomínek (v rámci toho mj. zpracován ve spolupráci s MZe metodický pokyn k vydávání odchýlného postupu dle § 5b odst. 1 ZOPK)

IX/2012 - předání k připomínkám LRV

předpokládané přijetí **do konce r. 2012**

Změna statutu ochrany - výhled

Účinnost novely vyhlášky navržena **od 1. 4. 2013** (po ukončení „kormorání sezóny“)

Nejpozději k datu nabytí účinnosti **bude vydán metodický pokyn**

Co vyplývá ze změny:

- kormorán velký přestane být ZCHD, bude se na něj vztahovat obecná ochrana ptáků dle § 5a a § 5b ZOPK (zůstává „nelovným“ druhem dle zákona č. 449/2001 Sb.)
- přestanou platit vydaná rozhodnutí (popř. opatření obecné povahy) dle § 56 ZOPK
- nebude možné uplatňovat náhradu škody podle zákona č. 115/2000 Sb. (viz § 5 odst. 1 - náhrada možná nejdéle za období do 1. 4. 2013)

Metodický pokyn ke sjednocení postupu dle § 5b odst. 1 ZOPK

sjednocení postupu povolování odchýlného postupu z důvodu prevence závažných škod na rybářství působených kormoránem a za účelem ochrany volně žijících živočichů v souvislosti s predací tímto druhem

Obsah metodického pokynu:

1. Úvodní ustanovení	5. Postup řízení o povolení (stanovení) odchýlného postupu dle § 5b odst. 1 ZOPK
2. Účel metodického pokynu	
3. Určení metodického pokynu	5.1. Legislativní rámec
4. Základní údaje o rozšíření kormorána velkého a o rozsahu škod v rybářství a dopadech na rybí společenstva	5.2. Žádost o povolení odchýlného postupu
	5.3. Podklady
	5.4. Hodnocení důkazů
	5.5. Výrok rozhodnutí
	5.6. Odůvodnění
	5.7. Další doporučení

Základní východiska:

- škodu na rybářství nebo ohrožení (jiných) živočichů působí tažná a zimující hejna
- vzhledem k letovým schopnostem kormoránů je riziko vzniku škody na rybářství v celé ČR
- predanční tlak zpravidla po celé období tahu a zimování = škoda je kumulativní a jednorázová sčítání mají pouze indikativní charakter
- důvod škody na rybářství lze uplatnit i na vodních tocích (marně vynaložené náklady na zarybnění atp.)
- jedná se o předcházení závažné škodě, tj. není nutné na vznik škody čekat, ale musí existovat určité riziko škody a musí jít o škodu „větší než malou“
- důvod ochrany (jiných) volně žijících živočichů hl. v případě ohrožení ZCHD nebo narušení přirozené skladby ichtyocenóz

- neexistence jiného řešení - neletální opatření účinná pouze v omezeném rozsahu (zpravidla jen sádky apod. - možnost zasíťování, plašení nebo hlídání), ověřeno v rámci projektů REDCAFE a INTERCAFE
- k rušení tažných kormoránů není nutné povolení odchylného postupu (nejde o rušení významné z hlediska cílů Směrnice), může ale dojít k rušení jiných druhů (!)

Návrh podmínek:

- odlov na rybníku/revíru... v období od 1. 8. do 31. 3.
- při dobré viditelnosti, ne na odpočívající ptáky a jen v místech, kde je pro ptáky potrava aktuálně dostupná (nestřílet např. na plně zamrzlých rybnících či tocích nebo zcela mimo ně)
- způsob a denní doba lovu v souladu se zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti
- jednorázově možnost ulovit maximálně 20 % přítomných jedinců
- likvidace usmrcených jedinců v souladu s požadavky zvláštních předpisů (zák. o myslivosti, veterinární zákon) nebo poskytnutí pro účely výzkumu a vzdělávání
- evidence zastřelených jedinců (místo zástřelu, datum a čas odstřelu, uživatel honitby) - specifikace k § 5b odst. 5 ZOPK
- doporučená doba platnosti 5 let

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

**Děkuji
za
pozornost**

Ing. Jan Šíma
+420 267 122 587, jan.sima@mzp.cz
Odbor druhové ochrany a implementace
mezinárodních závazků
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65
Praha 10, 100 10